

Évszám	Esemény	Akkori földrajzi hely	Mostani föld. hely
XVII. század első felében	Északi gyarmatok létrejötte. Ide tartozik : -Massachusetts, -New Hampshire -Connecticut -Rhode Island Rhode Island és Connecticut önkormányzati gyarmatok. Szélsőséges vallási nézetet valló puritánok hozzák őket létre	Új Anglia- New England	USA
1609	Hollandia Szövetséges Köztársaság élén helytartó. Az Orániai-Nassauai dinasztiából kerülnek ki a helytartók. Ez dinasztikusan öröklődik.	Holland Szövetséges Köztársaság	Hollandia
1614	Első Holland kolónia megalapítása Fort Nassau.	Hudson folyó völgye	USA
1626	Legfontosabb Holland Kolónia létrejötte: Új-Amsterdam (Nieuw-Amsterdam) 1647-ben német és francia telepesek befogadása, 1664-re 10.000 telepesre nő a telepesek száma.	Új-Hollandia	Mai USA 1664-től New York
1638	Svéd kolonizáció kezdete. Delaware folyó völgyében. Fort Chrisina 1638	Delaware folyó völgye	Egyesült Államok
1682	W. Penn megalapítja Philadelpiát, itt minden vallásüldözött menedéket kap, ezért etnikailag a vegyes összetételű város	Pennsylvania	USA
Francia Gyarmatosítás kezdete			

1524	Első jelentős Francia felfedezések Észak-Amerika partvonalá mentén. Verrazzamo É-Kalorinatól É-felé cél:É-NY-i átjáró megtalálása	Észak Amerika keleti (atlanti) partvidéke	USA
1534-43	Cartier 3 expedíciót vezet. I. Ferenc bízza meg. A 3 expedíció eredménye: Szt. Lőrinc folyó (öble,torkolata,maga a folyó) feltérképezése. Egészen a Nagy-Tavakig jut. 2 kolóniát alapít sikertelenül Quebec és Montréal.	Szt. Lőrinc folyó völgye	Kanada

Kolónia, város, expedíció:	Év:	Esemény:	Gyarmatosító ország:	Mai ország
Cabo Consolation-foktól Rio de Janeiroig expedíció	1501-1503	Portugál expedíció vezetője Coelho, rész vett benne Vespucci is.	Portugál érdekszféra Brazil gyarmata	Brazília
Recife és Salvador= Porto Seguro	1502-1503	Kolónia alapítás jelentős a cukorfinomítás, hajógyártás központja.(Brazil fa)	Portugál érdekszféra Brazil gyarmata	Brazília
La Plata folyó	1517	Expedíció vezetője Diaz de Solis kapitány fedezi fel a folyót, meggyőződése szerint ez szoros Dél-Ázsiába vezető óton	Spanyol érdekszféra	Argentína
Buenos Aires	1535	Első kolonizáció sikertelen volt-sikerese kolonizáció 1580-ban volt	Spanyol érdekszféra	Argentína
Magellán földkörüli útja	1519-1522	Magellán megkerüli a földet. Felfedezi a Magellán szorost, a Tűzföldet....		Része Chiléhez tartozik, másik része Argentínához tartozik
Florida	1513	Keleti partvonalának feltérképezése Ponce de León nevéhez fűződik.	Spanyol gyarmatbirodalom	Amerikai Egyesült Államok
Florida	1528	Florida körbehajózása Panfino de Nárvaez nevéhez fűződik.	Spanyol gyarmatbirodalom	Amerikai Egyesült Államok
Davis-szoros, Grönland, Baffin szigetek	1585-1587	Expedíciót John Davis vezet, célja az észak nyugati átjáró megtalálása.	Brit gyarmatbirodalom 1713-tól	Grönland Dánia része
Lancaster és Smith szoros	1616	Baffin és Bylott vezette expedíció célja Északnyugati átjáró feltérképezése.	Brit gyarmatbirodalom 1713-tól	
Virginia	1585	Első kolónia alapítás sikertelen volt, Roanake szigetén. W. Ralaigh és F. Drake nevéhez fűződik.	Angol gyarmat	Amerikai Egyesült Államok
Hudson szoros, Hudson-öböl	1610-1611	Öböl és szoros feltérképezése Hudson nevéhez fűződik.	Brit gyarmatbirodalom 1713-tól	Kanada
Jamestown kolónia	1607	A kolóniát I. Jakab alapította, sikeres kolonizáció. Társaságot is alapítottak Virginia névvel. Dohány ültetvények megjelenítése 1613-tól	Angol gyarmat	Amerikai Egyesült Államok
Georgia gyarmat	1732	II. György alapította	Angol gyarmat	Amerikai Egyesült Államok

13 angol gyarmat kialakulása	1607-1732	Északi gyarmatok: Új Anglia, Massachusetts, New Hampshire, Connecticut, Rhode Island	Angol gyarmat	Amerikai Egyesült Államok
		Központi gyarmatok: New York-Új Amszterdam volt eredetileg holland gyarmat 1626-ban alapították, amelyet Jakab 1664-ben foglalt el, és csak 1674-től New York, New Jersey, Delaware	Angol gyarmat	Amerikai Egyesült Államok
		Déli gyarmatok: Maryland, Virginia, Észak- Karolina, Dél- Karolina Georgia- nagybirtok rendszer dohány és rizs termesztés	Angol gyarmat	Amerikai egyesült Államok
Fort Nassau erődített telep	1614	Holland telepes mozgalom kezdete.		Amerika
Új-Amszterdam	1626	Legjelentősebb kolónia, a Wic (Holland Kelet-Indiai Társaság) alapította.	Holland kolónia	Amerikai Egyesült Államok

Esemény	Évszám	Helyszín akkor	Helyszín ma
IV. Henrik elindítja ez első expedíciót, S. Champlain-t bízza meg annak vezetésével	1603	A Szent Lőrinc - folyó torkolata, a folyó völgye	Kanada
Acadiát és Új-Skóciát francia gyarmattá nyilvánítják	1604	Amerika (új világ) - Új Franciaország	Kanada
Megalapítják Québec-et. Ez az első sikeres francia kolónia Európán kívül	1608	Új-Franciaország	Kanada
Montreal megalapítása	1642	Új-Franciaország	Kanada
„Szent Lajos” erődített telep létrehozása	1639	Afrika, Szenegál folyó torkolata	Afrika, Szenegál
Elmina-t elveszítik a portugálok és Hollandia kezébe kerül	1637	Afrika	Afrika, Ghána
Louisiana francia gyarmatmegalapítása	1682	Új világ	USA
Napóleon eladja Louisiana-t az USA-nak	1803	USA	USA
A Franciaország és Nagy-Britannia közötti Hétéves háborút (1756-1763) lezáró Párizsi békeszerződés (1763) -> ÚjFranciaország új nevet kap = Kanada	1756-1763	Anglia és Franciaország európai és gyarmati területei Új-Franciaország(Kanada)	Anglia, Franciaország, Amerika Kanada
Potosi, spanyol telep megalapítása	1545	Dél-Amerika, az Inka-birodalom területe	Dél-Amerika, Bolívia
A Casa da Contratación kereskedő-ház alapítása Sevillában	1503	Kasztília	Spanyolország
Kolonizáció kezdete Hispaniola szigetén	1493	Hispaniola szigete	Haiti és Dominikai Köztársaság
A spanyolok elveszítik Jamaika szigetét, a britek kezébe kerül.	1655	Jamaika	Jamaika

Esemény	Évszám	Helyszín akkor	Helyszín ma
Hispaniola sziget nyugati részét elfoglalják a franciák, a keleti terület spanyoloké marad	1637	Hispaniola szigete	Haiti, Dominikai Köztársaság
1744-től Hispaniola szigetének nyugati része Haiti keleti része a Dominikai köztársaság lesz	1744	Hispaniola szigete	Haiti, Dominikai Köztársaság
Balboa felfedezi a Panama-földszorost	1513	Mezo-Amerika, Panama-földszoros	Közép-Amerika, Panama
F. Pizzaro megalapítja Limát, mesterséges kikötője Callao	1535	Dél-Amerika	Dél-Amerika, Peru
Panama város megalapítása	1519	Mezo-Amerika	Közép-Amerika, Panama
A mexikák intenzív terjeszkedése => 3 város katonai szövetsége (Tenochtitlán, Texcoco, Tlacopan)	1428	Mezo-Amerika Azték Birodalom	Közép-Amerika Mexikó
Az első expedíciók Mezo-Amerika területére Kuba szigetéről (mind kettő sikertelenül zárul)	1517-18	Mezo-Amerika	Közép-Amerika Mexikó
Cortez önként felvállalja új expedíció indítását Mezo-Amerikába (saját költségén a kormányzótól csak hajókat kér)	1519	Mezo-Amerika	Közép-Amerika Mexikó
Cortez minden ellenállás nélkül bevonul a mexikák fővárosába	1519. nov. 8.	Mezo-Amerika Azték Birodalom Tenochtitlán	Közép-Amerika Mexikó
Cortez és Narvaez közötti csata Zempolánál	1520	Mezo-Amerika Zempola	Közép-Amerika Mexikó

Kora újkor topográfia

ESEMÉNY	ÉVSZÁM	HELYSZÍN	MA
Cristoforo Colombo és flottája viharba keveredik	1476	Szent-Vince-fok	Portugália
C. Colombo részt vesz egy portugál erődtelep megszervezésében	1482	Elmina	Ghána
C. Colombo Portugáliába való tartózkodása alatt megtett útjai	1476-1485	Izland, Aranypart, Elefántcsontpart, Borspart, Rabszolgapart	Izland, Ghána, Elefántcsontpart, Libéria, Ghána
Bartolomeo Diaz felfedezi és áthalad a Viharfokon	1488	Jóreménység foka	Dél-Afrikai Köztársaság
James Cook kapitány feltérképezi Ausztrália keleti partvonalát első expedíciója során	1768-1772	Ausztrália	Ausztrália
A katolikus házaspár bevonul Granadába	1492. jan. 2.	Granada	Spanyolország
C. Colombo elindul az első expedíciójára	1492.aug.3.	Palos	Spanyolország
C. Colombo partra száll	1492. okt. 12.	Bahama-szigetek	Bahamai Közösség
C. Colombo és flottája tovább hajózik	1492	Hispaniola (Kis-Spanyolország)	Haiti, Dominikai Köztársaság
C. Colombo hazaérkezik első expedíciójáról	1493	Lisszabon kikötőjén át Cadizba	Portugália
Haitin telepet hoznak létre C. Colomboék	1496	Santo Domingo	Dominikai Köztársaság
C. Colombo felfedezi a Nagy-Antillákat a második expedíciója során	1493-1496	Kuba, Haiti, Puerto Rico	Kubai Köztársaság, Haiti, Puerto Rico
Kis-Antillák felfedezése a harmadik expedíció során	1498-1500	Trinidad, Orinoco torkolatvidéke, Venezuela	Trinidad és Tobago Köztársaság
C. Colombo negyedik expedíciója	1502-1504	Honduras Guatemala, Costa Rica, Panama	Honduras, Panama, Kolumbia, Venezuela

Kora újkor topográfia

Pinzón felfedezi és felhajózik az Amazonas folyón	1500	Amazonas	Brazília
Első portugál nyílt atlanti expedíció, mely során Vasco da Gama eljut Indiába	1497-1499	Calicut	India
Vasco da Gamát csak itt fogadják barátságosan a kelet-afrikai arab alapítású városállamok közül	1497-1499	Malindi	Kenya
Cabral partra száll Dél-Amerikában, majd telepet hoznak létre	1503	Porto Seguro	Brazília
Diego Diaz felfedezi Madagaszkárt	1500	Madagaszkár	Madagaszkári Köztársaság
Portugália Európán kívüli expedícióinak kezdete (Ceuta bevétele)	1415	Ceuta	Spanyolország
Ceutába innen szállítják a jelentős mennyiségű aranyat	1415	Timbuktu	Mali
Portugálok atlanti terjeszkedésének I. szakasza	1415-1460	Madeira, Azori, Zöldfoki-szigetek	Első kettő Portugália, utóbbi Zöldfoki-szigetek
Pápai bulla, mely a Kanári-szigetcsoportot a Kasztíliai Királyságnak adományozta	1437	Kanári-szigetek	Spanyolország
Államközi egyezmény Portugália és a Kasztíliai Királyság között	1480	Toledo	Spanyolország
Amerigo Vespucci expedíciójának kiindulópontja	1501-1503	Cabo Consolación-foktól Rio de Janeiro-ig	Brazília
Am. Vespucci expedíciója során eljut a Január folyóig	1503	Rio de Janeiro	Brazília
A portugálok telepet hoznak létre Dél-Amerikában	1502-1503	Porto Seguro, Recife	Brazília
Diaz de Solis vezetésével expedíció indul	1517	La Plata folyó	Argentína és Uruguay határa

Kora újkor topográfia

V. Károly engedélyt ad Magellánnak Föld körüli expedíciójára (1519-1522)	1520	Magellán-szoros, Tűzföld	Chile, Argentína
Spanyolok kolóniát alapítanak a La Plata folyó torkolatában	1535, 1580	Buenos Aires	Argentína
Ponce de Leon expedíciót indít	1513	Florida	Egyesült Államok Amerika
Spanyolok Észak-Amerikai expedíciói	1523-ig	New York (eddig jutottak el)	Egyesült Államok Amerika
I.Ferenc kereskedőket és tengerészeket bíz meg az északi átjáró felkutatására	1524	New Foundland, Új-Skócia, Labrador-fsz, Hudson-öböl	Kanada

Francis Drake

(1540-es évek- 1595)

Élete:

Urasági földbirtokos családból származik. **Apja, Edmund Drake** hitbuzgó protestáns volt és a hit terjesztője (lelkész). Francis Drake is a protestantizmus híve lett. Drake rokoni kapcsolatban állt **Sir John Hawkins**-szal és ő nevelte ki tengerésznek. Első útja **Guineába** vezetett 1565-ben. Két év múlva pedig már a **Judith** nevezetű hajó kapitánya és tulajdonosa Sir John Hawkins expedíciójában. Drake neve összefonódik a spanyolelles mozgalommal. Ő volt az első angol, aki benyomult a Csendes-óceánra és ő volt az első, aki körülhajózta a földet (1577-1580).

1585-ben támadást indított a spanyol kikötők ellen, Nyugat-India szigeteinek spanyol kolóniái ellen. Ez volt a közvetlen kiváltó oka angol-spanyol tengeri háborúnak, ami 1604-ig tartott. 1588-ban Anglia felé közeledett a híres **Spanyol Armada**, Drake-t altengernaggyá nevezték ki. **Az Armada és a Királyi Flotta között 5 csata volt**, ezeket az angolok nyerték meg. **A hadműveletekben Drake szerepe kiemelkedő volt.**

1595-ben hajója fedélzetén panamai expedíciója során meghalt.

Föld körüli útja (1577-1580):

Francis Drake-nek 1577-ben lehetősége nyílt arra, hogy egy nagyszabású expedíciót indítson. **I. Erzsébet** királynőtől azt a megbízatást kapta, hogy tárja fel Dél-Amerika nyugati partjait és kössön kereskedelmi szerződést a spanyol befolyási övezeten kívül élő népekkel és kutassa fel a déli Csendes-óceánon feltételezett ismeretlen földrészt. Drake 5 hajót szerelt fel, a következő hajókat:

-**Pelican**, vezérhajó, 100 tonnás; Francis Drake volt a kapitánya és egyben a fővezér.

-**Elizabeth**, alvezérhajó, 80 tonnás; John Winter volt a kapitánya.

-**Marigold**, 30 tonnás; John Thomas.

-**Swane**, 50 tonnás; John Chester a kapitánya.

-**Christopher**, 15 tonnás bárka; Thomas Moore a kapitánya.

164 emberből állt legénysége.

1577. november 15-én délután 5 óra tájban indultak el Plymouth-ból. Olyan erős viharok érték a hajókat, hogy vissza kellett menniük Plymouthba és rendbe kellett szedniük azokat. Majd **1577. december 13-án ismét tengerre szálltak.**

1. Drake Mogadore (**Marokkói királyság**) kikötőjét tűzte ki úticélnak. Nagyon barátságosnak találták az itt élő embereket, azonban fogságba ejtették Drake egyik vezérét mivel portugálnak hitték. Majd elmagyarázta nekik az igazságot és barátságosak lettek és szabadon kereskedtek velük, valamint megajándékozták őket.

2. Következő megálló a **Guerre-fok** volt, ahol 3 spanyol halászbárkát zsákmányul ejtettek, valamint a Marigold még szerzett egy karavellát is.

3. Zöldfoki-szigetek felé hajóztak tovább. Az egyik szigeten ellenségesek voltak a bennszülöttek, azonban bőségesen találtak ivóvizet, bár a parttól messze. A másik szigeten

zsákmányoltak egy portugál hajót, ami kereskedőket, kalmárokat vitt magával és nagy mennyiségű bort. Miután megcsappant ellátmányukat kiegészítették ivóvízzel és étellel, Brazília felé haladtak tovább.

4. 1578. április 5-én elérték Braziliát. Április 14-én elhajóztak a Szent Mária-fok előtt, ami közel van a **La Plata folyó** torkolatához, kis idővel később behajóztak a folyamba, mivel ott volt friss élelem(fókák) és ivóvíz. Bennszülöttekkel is találkoztak, akik boldogan fogadták őket. Bőségesen volt struccúsuk.

5. Tovább hajóztak a Szent György-öbölbe(San-Julian-öböl). Itt leplezték le **Th. Doughty gentry lázadását.** Drake már Angliában tudta, hogy mire készül, azonban szeretettel kezelte az úriembert és megpróbálta „megvenni”. Ezért mindenféle jóval elárasztotta, valamint vezetői rangot kapott. Közel korlátlan volt a szabadsága.

A nemes beismerte bűnét, és hadbírótság elé állították. A hadbírótság halált szavazott meg neki, a halálnemet pedig Drake döntötte el. Lefejezték „**Az igazságos ítélet Szigetén**”.

A hideg miatt itt két hónapon keresztül tartózkodtak.

6. Augusztus 20. elérték a Magellán szorosot. Az átjáró néhol keskeny, viharos és zezugos, valamint elágazó volt. 18 nap alatt sikerült áthaladniuk a szoroson és olyan volt mintha egyből a nyílt tengerre érkeztek volna. Drake rendelkezett **Magellán naplójával és Pigafetta útleírásával** is, ami segítette a szoroson való átkelésben. A legnagyobb segítség azonban **Mercator flamand térképész** világtérképe volt, ami pontosan jelölte a szorosot. Itt 3 szigeten feltöltötték az élelmiszer készleteiket.

7. Innen a Csendes-óceánig kanyarulatok vezették őket (nagy részük zsáktuca volt). **A szorosból kihajózva lehajóztak a Tűzföld felé** közben hatalmas viharba keveredtek, ami szeptember 7-től október 28-ig tartott. Mivel **lehajóztak a Tűzföld déli csücskéig, ezért Drake-ről nevezték el** az itt található átjárót. **J. Winter** kapitány visszafordult a Magellán szorosba és egy védett öbölben várakozott egy ideig, majd úgy döntött hazamegy.

8. November elsején indultak el, Chile és Peru partvidéke mentén haladtak. November 25-én a **Mocha szigeten** partra szálltak, ahol arany is volt. A bennszülöttek kezdetben barátságosak voltak. Szükséges élelmiszereket és vizet kaptak tőlük. November 26-án viszont a bennszülöttek megtámadták őket, mivel spanyoloknak hitték az angolokat. A bennszülöttek két emberét megölték, akik vízért mentek, valamint a hajót is megtámadták és Drake-t is megsebesítették.

9. Innen egyből elmentek és találkoztak egy fehér nadrágos bennszülöttel, aki mindenben segített nekik és a törzsfőnökük elvezette egy kikötőhöz őket, ahol mindent meg tudtak szerezni. **Valparaiso** kikötőjében egy spanyol karakot zsákmányoltak.

10. Limába 1579 február 15-én értek, ahol megtudták, hogy néhány hajó bőségesen megrakodva indult el Panama felé. Másnap teljes gőzerővel utánuk indultak és utolértek egyet, amit kifosztottak (360000 pezó értékű volt). Drake fel akarta fedezni, hogy Amerika északi részein van-e átjáró az Atlanti óceán felé.

11. A mexikói partvonal mentén felhajóznak az északi szélesség 43. fokáig, ahol összefüggő jégtakaró volt, ezért visszafordulnak, de a hajójuk léket kap és egy szigeten lesátoroznak, hogy megjavítsák. Az itt élő bennszülöttek istenként tisztelték Drake-et és a legénységet. Drake-t megkoronázták királyuknak és örömeikben magukban tettek kárt (földhöz verték magukat a nők, kaparták az arcukat).

12. Drake a hideg miatt úgy határozott, tovább kell haladni a Molukkák (Fűszer szigetek)

felé, (tehát átkelt a Csendes-óceánon) ami 4 szigetből álló szigetecsopot, emellett termékeny és rengeteg szegfűszeget lehet találni rajta. 600kg szegfűszeget vásároltak itt.

13. November 9-én tovább haladtak, Celebesz szigetére november 14-én értek. 26 napot töltöttek itt. Megjavították a hajójukat, és december 12-én tovább haladtak

14. Március 11-én Jáva szigetére értek és kölcsönösen bemutatták kultúrájukat a bennszülöttekkel. Rengeteg élelmiszert kaptak tőlük.

15. Március 26-án tovább indultak a Jóreménység-foka felé, Sierra Leonnál vizet vettek fel valamint osztrigát és citromot is.

16. Augusztus 22.-én a Kanári szigetekhez érnek, innentől pedig 4 nap elteltével, azaz 1580 augusztus 26-án Plymouth kikötőjébe érkeznek. **Két év, tíz hónap és még néhány napot töltöttek távol,** ez alatt rengeteg különleges emberrel/néppel ismerkedtek meg és bámulatos dolgokat fedeztek fel.

Tehát az expedíció a **Magellán-szoroson** átkelve, a **Csendes-óceánon át,** a **Jóreménység-fokot** megkerülve ért véget. Valójában **Föld körüli** utat tettek meg.

Készítette: Garabuczi István a „**Hat földrész**” alapján.